

Для посилань: Хоменко Г.А., Пискун О.М. Студентські творчі авторські лабораторії як форма професійного самовиховання студентів. Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Вип. 29: збірник. Чернігів, 2005. № 29. С. 52-54.

УДК 371.84+379.825

СТУДЕНТСЬКІ ТВОРЧІ АВТОРСЬКІ ЛАБОРАТОРІЇ ЯК ФОРМА ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ

Г.А.Хоменко, О.М.Пискун

Чернігівський державний педагогічний університет

Останнім часом активізувалися наукові пошуки в галузі самовдосконалення майбутніх учителів. Аналіз цих досліджень дозволяє виділити такі напрями: професійне самовиховання студентів у період педагогічної практики (А.Я.Мікаберідзе, О.М.Трещев), особливості самовиховання аспірантів (Г.О.Широкова), педагогічне керівництво самовихованням студентів (Р.С.Гаріф'янов, С.В.Кабанова, З.С.Сєпчева), професійно-моральне самовиховання майбутніх учителів (Є.З.Бабаєв, С.Б.Єлканов, М.О.Ткачова та ін.). [3, 215]

Під „професійним самовихованням вчителя” розуміють свідому діяльність майбутнього педагога, спрямовану на власну особистість з метою формування професійно значущих якостей, умінь та навичок, тобто створення самого себе як професіонала. Сучасній школі конче потрібен не просто вчитель, який володіє міцними знаннями зі свого предмета, новітніми технологіями навчання і виховання, а педагог із багатим внутрішнім світом, культурний, вихований, адже саме його особистісні якості зумовлюють духовний, моральний та інтелектуальний розвиток дитини.

Учитель повинен постійно розвиватися, оскільки його особистість є найголовнішим фактором виховання школярів. Як відомо, більша частина людських рис засвоюється шляхом наслідування, а тому вчитель повинен бути прикладом для інших. Німецький педагог А.Дістервег часто повторював: „Чого не маєш сам, того не передаси іншим”, ось чому вчителеві необхідно

виробляти в собі риси, які він буде виховувати у своїх учнів. Як стверджував С.Б.Єлканов: „... учитель може вчити лише до тих пір, доки він сам учиться, може виховувати лише до того часу, як сам виховується та вдосконалюється.” [3, 216]

Система роботи зі студентами повинна бути зорієнтована на створення такого середовища, в якому не лише навчаються професії, але й середовища для розвитку творчої особистості, яка в майбутньому стане гарним спеціалістом, оволодіє знаннями про самоосвіту і саморозвиток. Ось чому, одним із пріоритетних напрямів діяльності індустріально-педагогічних факультетів багатьох українських вузів стало освоєння художніх ремесел та декоративно-ужиткового мистецтва. [2, 30]

Вчитель трудового навчання, як ніхто інший, повинен володіти певними вміннями та навичками з різних видів декоративно-ужиткового мистецтва. Оволодіти ними в стінах вузу студентам допомагають не тільки обов’язкові навчальні заняття, але й певні форми позааудиторної роботи, а саме: студентські творчі авторські лабораторії, які з 2003 року функціонують на базі індустріально-педагогічного факультету Чернігівського державного педагогічного університету.

Студентські творчі авторські лабораторії (СТАЛЬ) – це форма навчально-виховної роботи, яка дозволяє:

- здійснити особистісно-орієнтований підхід до підготовки майбутніх учителів трудового навчання;
- стимулювати навчальний процес, реалізувати потребу у самовизначенні і самореалізації особистості;
- прилучити до національної культури, однією з галузей якої є декоративно-ужиткове мистецтво; формувати національну свідомість;
- створити сприятливі умови для розвитку творчих здібностей, нахилів та обдарувань у галузі певного виду декоративно-ужиткового мистецтва;

- виробити вміння та навички, спираючись на які та залучаючи фантазію, можна виготовити художній виріб як прикрасу повсякденного життя, що радує око та сприяє духовному збагаченню;

- при правильній організації може частково вирішити проблему дозволя студентській молоді.

Характерною особливістю діяльності СТАЛЬ є те, що їх керівниками є самі студенти, які добре володіють певним видом декоративно-ужиткового мистецтва. Для ефективної роботи за кожною лабораторією закріплений досвідчений викладач, який надає необхідну організаційно-методичну допомогу.

Організація роботи студентських творчих авторських лабораторій має свої особливості, які зумовлені відсутністю формальної регламентації в системах відносин "студент-студент", "студент-викладач", "студент-декоративно-ужиткове мистецтво".

На заняттях СТАЛЬ панує творча атмосфера, яка приносить насолоду усім учасникам. Позитивні емоції, отримувані студентами, підкріплюють вищі соціальні мотиви, а також є додатковим стимулом, поштовхом до інтенсивнішої індивідуальної діяльності. Такий навчально-виховний процес створює оптимальні умови для забезпечення єдності трудового, морального та естетичного виховання студентів.

На індустріально-педагогічному факультеті ЧДПУ активно і плідно працюють студентські творчі авторські лабораторії за такими напрямками: аплікація соломкою, художнє різьблення і випалювання по деревині, художнє ліплення з солоного тіста, виготовлення виробів з бісеру та декоративний розпис. Їх керівниками є студенти II-V курсів, які самостійно заявили про бажання створити власні творчі лабораторії, довівши свою компетентність досить професійно виготовленими виробами, почесними нагородами та, найголовніше, багаторічним захопленням певним видом декоративно-ужиткового мистецтва, бажанням постійно вдосконалювати свою майстерність і передавати досвід іншим студентам.

Заняття лабораторій проходять регулярно, один раз на тиждень, у позанавчальний час. Єдиним стимулом відвідування занять для студентів є лише їхній інтерес та бажання навчитися певному виду художньої діяльності. Є студенти, які відвідують одночасно по декілька лабораторій, прагнучи оволодіти якомога більшою кількістю видів декоративно-ужиткового мистецтва. Не залишилися байдужими і викладачі нашого факультету, а також студенти інших факультетів і навчальних закладів.

На перших заняттях студенти оволодівають найпростішими прийомами художньої обробки матеріалів. Поступово набуваючи досвіду, вони ускладнюють діяльність, починають проявляти творчий підхід, самостійно розробляють схеми-композиції для аплікації соломкою, картини для різьблення по деревині та ткацтва бісером, власні проекти дерев'яних виробів домашнього вжитку, об'ємні ліпні картини та панно. Творчість проявляється і у поєднанні різних матеріалів і технік: випалювання та різьблення по деревині, інкрустація дерев'яних виробів соломкою, оздоблення ліпних виробів бісером тощо. Тобто лабораторії активно співпрацюють між собою, обмінюючись досвідом.

За результатами діяльності СТАЛЬ регулярно проводяться виставки, як у самому університеті, так і у виставкових залах міста та інших навчальних закладів. Керівництво факультету вбачає в проведенні таких виставок потужний засіб популяризації професії вчителя трудового навчання, залучення творчої, небайдужої до народного декоративного мистецтва молоді до навчання на факультеті, тобто засіб пошуку „свого абітурієнта”. Адже саме з моменту пошуку абітурієнта повинно починатися формування творчої, всебічно розвинутої особистості студента, з яким легко і приємно працювати, з якого виросте гарний вчитель-професіонал.

У діяльності студентських творчих авторських лабораторій є й певні труднощі, зокрема, слід ретельніше продумати засоби заохочення для керівників та учасників творчих авторських лабораторій, передбачити можливість заміни керівника після закінчення ним університету новим. З

метою залучення ширшого кола студентів до роботи у лабораторіях їх керівникам та учасникам пропонується проходження літньої педагогічної практики у кращих дитячих оздоровчих таборах на узбережжях Чорного та Азовського морів; для керівників – влаштування двохтижневих творчих канікул під час навчальних педагогічних практик; видача посвідчень керівника гуртка у певній галузі декоративно-ужиткового мистецтва для тих, хто досяг високого рівня, довівши це результатами своєї діяльності та творчим підходом, що надасть їм більш широких можливостей працевлаштування у школах, будинках дитячої творчості тощо. З метою покращення якості роботи студентських творчих авторських лабораторій планується організація та проведення майстер-класів заслуженими майстрами народної творчості, народними художниками, а саме: М.Паньком, А.Сусоєнковою та ін.

Отже, робота студентських творчих авторських лабораторій містить у собі величезні можливості. Заняття в них сприяють формуванню у студентів потреби творити прекрасне власними руками, розвивають почуття любові до рідного краю, шанобливе ставлення до самобутнього народного мистецтва та його творців, а також забезпечують їхню спеціальну підготовку відповідно до вимог нашого суспільства, підготовку вчителя, що прагне до постійного саморозвитку і самовдосконалення.

Література

1. Коберник О. Модернізація підготовки майбутніх вчителів трудового навчання // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2004. – №4. – С.28-30
2. Прокопович Б. Сучасний учитель загальноосвітньої школи та проблеми відродження національної культури // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2004. – № 1. – С. 42-44
3. Шиманович І. Професійне самовиховання у системі майбутніх педагогів у вищій школі // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – №5. – С.214-219